

KMETOVALEC.

Glasilo Kmetijske družbe za Slovenijo.

Izhaja 15. in zadnjega dne v mesecu. Člani Kmetijske družbe dobivajo list brezplačno. Cena listu za nečlane 20 Din, za inozemstvo 30 Din letno. Posamezna številka stane 1 Din. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Turjaški trg št. 2.

Urejuje Viljem Rohrman.

Vsebina:

† Mati S. M. Lidvina Purgaj. — Spomladansko gnojenje z apnenim dušikom. — Ali so danes umetna gnojila dražja kakor pred vojno? — Usvajanje prostega dušika. — Ali naj gojimo domače ali tuje žitne vrste? — Mišja nadloga pri nas in drugod. — Napake pri semenskem krompirju. — O ustanovitvi in delovanju živinorejske zadruge v Predosljih. — Kmetijski tečaji po deželi. — Letošnja skupščina „Sadjarskega in vrtnarskega društva“. — Vprašanja in odgovori. — Kmetijske novice. — Družbene vesti. — Tržne cene. — Inserati.

† Mati S. M. Lidvina Purgaj.

Umrla je žena, ki si je za izobrazbo slovenskega kmetijskega ženstva v gospodinjstvu stekla največjih zaslug; požrtvovalna žena, ki je precejšnjo dobo svojega življenja posvetila vzgoji kmetijskih deklet in razvoju gospodinjanskega šolstva v Sloveniji; blaga žena, za katero plaka na stotine vrlin gospodinj, ki jih je ona vzgojila, kakor da jim je prava mati. Da uživa družbena gospodinjanska šola v Ljubljani ne samo v Sloveniji, ampak v vsej Jugoslaviji tako dober sloves, je v veliki meri zasluga pokojne sestre Lidvine, kajti ona ji je takoj ob ustanovitvi udarila pečat tistega značaja, ki je šoli pridobil ugled.

S. M. Lidvina Purgaj je bila rojena 21. marca l. 1861. pri Sv. Marjeti v Slov. Goricah, kjer je obiskovala domačo šolo. Kot petnajstletno dekle je šla v zavod šolskih sester v Maribor, kjer je l. 1881. dovršila učiteljske študije in se posvetila redovniškemu stanu. L. 1883. je prišla k šolskim sestram v Celje, l. 1893. pa je bila izvoljena za prednico v ljubljanskem Marijanišču.

Ko je Kmetijska družba l. 1898. ustanovila svojo gospodinjstvo šolo in našla zanjo sedež v Marijanišču,

je S. Lidvina prevzela vodstvo te šole in pouka na njej. Njeno delo za ustroj tega zavoda je bilo tako plodonosno, da jo je smatrati kot soustanoviteljico tega za Slovenijo tako važnega zavoda. Celih 16 let ga je vodila in tako izpopolnila, da uživa sloves najboljše kmetijsko-gospodinjanske šole v Sloveniji.

L. 1914. je morala zapustiti to njej k srcu priraslo ustanovo, ker je bila vsled svojih izrednih sposobnosti in vrlin izvoljena za vrhovno prednico kongregacije šolskih sester, ki ima svoj sedež v maternem zavodu v Mariboru. Pa tudi na tem mestu je z budnim očesom sledila razvoju družbene gospodinjanske šole. Delovala je tudi za tem, da ustanovi tudi v materni hiši v Mariboru slično gospodinjstvo šolo, kar ji je tudi kmalu uspelo.

L. 1923. je vsled zrahljanega zdravja prosila, da se jo odveže dolžnosti vrhovne prednice, ter se je vrnila v nji priljubljeno Marijanišče. Toda žal samo dve leti je mogla uživati zasluženi pokoj, kajti šibko zdravje ji je dalo le malo počitka. Po dolgi, trpljenja polni bolezni, je 4. februarja t. l., obdana od svojih sester, mirno v Bogu zaspala.

Tudi s tiskano besedo si je pokojna sestra Ljdvina med slovenskim ženstvom postavila neizbrisni spomin v svoji knjigi: „Gospodinjstvo“ kot navodilo za vsa v domačem gospodinjstvu važna opravila. Ta knjiga, ki je izšla l. 1911., je prva in edina v slovenskem jeziku in je kot učna knjiga veliko pripomogla k razvoju gospodinjškega šolstva v Sloveniji posebno z ozirom za kmetijsko ženstvo.

Časten spomin vrli ženi! L.

Spomladansko gnojenje z apnenim dušikom.

Če nismo zimskemu žitu (pšenici, rži, ječmenu) jeseni nič gnojili z apnenim dušikom, se priporoča, da mu spomladi gnojimo, in sicer **zgodaj**, preden se vzbudi rast. Za 1 ha vzamemo 180 do 200 kg ali za en mernik posetve 15 do 20 kg gnojila. Trositi ga moramo ob suhem in mirnem vremenu, ne pa po mokrem ali rosnem žitu, ker bi se v tem primeru listi popalili.

Če zamudimo tako zgodnje gnojenje in se je rast med tem že pričela, je bolje, da počakamo, da se rastline zadostno okrepe. Pri poznejšem gnojenju se mladi listi radi popalijo, toda v kratkem se zopet popravijo in za tem toliko bujnejše rastejo. Ko smo apneni dušik raztrosili, ga je z brano zavleči, da hitreje deluje in da se ne pogubi nič amoniaka, ki se razvija iz apnenega dušika. Z apnenim dušikom gnojena pšenica ne poleže tako rada kakor po drugih dušičnatih gnojilih.

Pri **spomladnem žitu** je važno, da mu gnojimo z apnenim dušikom o pravem času, da ga spravimo vsaj 10 do 12 dni **pred setvijo** v zemljo, tako da imajo izklike rastline že pripravljeno prvo hrano. Vobče zadostuje za jaro žito po 140 do 160 kg apnenega dušika za 1 ha, za oves ga je treba pa več po 200 do 250 kg. Ta gnojitev se še dobro izplača.

Koruzi je posebno hvaležna za gnojenje z apnenim dušikom, ki ugodno pospešuje vso rast, posebno pa na razvoj klasja in zrnja. Potrebna množina se ravna po tem, kako močna in rodovitna je zemlja za turščico. Povprečno ga rabimo po 200 do 250 kg za 1 ha. To množino kaže razdeliti v dveh potih. Eno tretjino je raztrositi kakih 10 dni pred setvijo, ostali dve pa pri drugem okopovanju, in sicer **med vrste, toda previdno**, da se listje ne opali.

Krompir je tudi hvaležen za apneni dušik in mu gnojimo slično kakor koruzi. Vsaj 14 dni prej mora priti v zemljo, predeh krompir sadimo. Po takih krajih, kjer je med poletjem navadno zadosti dežja, mu gnojimo v dveh potih. Polovico raztrosimo pred saditvijo, drugo polovico pa pred okopavanjem, in sicer **med vrstami** in previdno, da se krompirjevi grmi ne opalijo. Za 1 ha vzamemo po 150 do 200 kg apnenega dušika, kar je odvisno od kakovosti zemlje in od gnojenja s hlevskim gnojem.

Agr. Pet. Miovič.

Ali so danes umetna gnojila dražja kakor pred vojno?

Po dolgih letih smo zopet prišli v dobo, ko so kmetovalcem na razpolaganje vse vrste umetnih gnojil, in sicer po primernih cenah. Vsled tega nam

danes ni težko odločiti se za njih nakup, ker vemo, da je njih kakovost ravnotako dobra, kakor je bila pred vojno, in da odgovarja tudi cena današnjim prilikam.

Ravno glede cene se marsikateri kmetovalec pomišlja proti nabavi umetnih gnojil, češ da so predragi, kar pa nikakor ne odgovarja resnici. Da to trditev ovzremo, primerjajmo n. pr. cene pšenice s ceno rudninskega superfosfata, ki so se plačevale koncem januarja 1914. in istega meseca letošnjega leta. Tako je stalo:

L. 1914.	100 kg pšenice	23 do 23-50 K
» »	100 » rudninskega superfosfata	7.— »
» 1925.	100 » pšenice	475.— Din
» »	100 » rudninskega superfosfata	110.— »

Iz tega si lahko vsakdo izračuni, da je 1914. leta kmet prejel za pšenico 3.36 krat toliko, kolikor je dal za enako množino superfosfata; l. 1925. pa dobi za pšenico 4.32 krat toliko, kolikor ga stane to gnojilo. Za pridelek dobi torej za eno tretjino več nego pred vojno, ali pa: gnojilo je v primeri s pridelkom za eno tretjino cenejše nego je bilo pred vojno. Torej ugovor, da je danes umetno gnojilo dražje nego pred vojno, ne drži, ampak nasprotno, gnojila so celo še cenejša.

Drugi primer navajamo glede cen sena in Tomasove žindre ter kalijeve soli.

L. 1914.	je stalo 100 kg sena	8.— K
» » » »	100 » Tomas. žindre 18 ⁰ / ₁₀₀	7.— »
» » » »	100 » kalijeve soli 40 ⁰ / ₁₀₀	12 60 »
» 1925.	stane 100 » sena	100.— Din
» » » »	100 » Tomas. žindre 18 ⁰ / ₁₀₀	130.— »
» » » »	100 » kalijeve soli 40 ⁰ / ₁₀₀	150.— »

To nam dokazuje, da je bilo seno l. 1914. za eno osminko dražje kakor žindra in za polovico cenejše kakor kalijeva sol; l. 1925. je pa seno za dve petini cenejše kakor Tomasova žindra in za polovico cenejše kakor kalijeva sol. Današnje cene sena so pa izjemno zelo nizke, ker je bilo minulo leto izredno bogato na krmi in je vsled prejšnjih sušnih let primeroma malo živine. Če pa vzamemo kot fosforno gnojilo za travnike namesto Tomasove žindre kostno moko, pridemo danes na iste cene kakor pred vojno.

Ta kratka pojasnila morajo prepričati vsakega kmetovalca, da umetna gnojila dandanes **niso nikakor dražja kakor pred vojno**, ampak nasprotno, večinoma še cenejša. Pač pa nas današnje gospodarske razmere **silijo do intenzivnejšega obdelovanja in gnojenja** zemlje, če naj nam ta vrže toliko dohodkov, da se nam bo obdelovanje sploh še izplačalo. Cena umetnih gnojil ne sme biti vzrok zanemarjenja gnojenja njiv in travnikov, ker se bo ta malomarnost v malo letih bridko maščevala.

Sicer pa pri gnojenju z umetnimi gnojili ni toliko merodajna cena, ampak njih dobičkonosnost pri uporabi. In ta je pri vseh umetnih gnojilih s številnimi preizkusi zadostno dokazana. Vsled tega je tudi denar, ki ga založimo v umetna gnojila, najbolj naložen in nam nudi največje obresti.

Kmetijska družba ima v svoji zalogi umetna gnojila za vse rastline in kulture, vsled česar nujno priporočamo udom, da jih za pomladno gnojenje čimpreje nabavijo. Najcenejše se to zgodi potom podružnic, ki jih naroče za svoje ude v vagon-

skih količinah, ter s tem mnogo prihranijo na prevoznini. Cene gnojilom so razvidne na 2. strani inseratnega dela „Kmetovalca“. Opozarja se tudi na to, da imajo vsa umetna gnojila, ki jih Kmetijska družba oddaja svojim udom, zajamčeno množino gnojilnih snovi, tako da je njih vrednost zagotovljena. L.

Usvajanje prostega dušika.

Napredek v kmetijstvu sloni na pravilnem skupnem udejstvovanju teorije in prakse, t. j. vede in dejanskega kmetijstva. Veda preiskuje in pojasnjuje izkušnje dejanskega kmetijstva, dejansko kmetijstvo pa preskuša in uveljavlja uspehe znanstvenih preiskav. Skladne ugotovitve z obeh strani nam dajejo dragocena pravila in navodila za uspešno delo, če jim redno sledimo in jih pravilno uveljavljamo. Žal, da smo včasih premalo pazni in marsikaj prezremo, in to nas potem vodi po napačnih potih in nam dela preglavice. Tako n. pr. smo še zadnje čase večkrat čitali v strokovnih listih, da metuljastocvetne, oziroma strokoplodne rastline (metuljnice ali stročnice) z listjem usvajajo prosti dušik, dasi je že desetletja znano, da je to mnenje pomotno; listje pač usvaja ogljični dvokis, z usvajanjem prostega dušika pa nima opravila. Ugotovitev, da nekatere rastline morejo usvajati prosti dušik, in način, kako ga usvajajo, sta prinesla v kmetijstvo precejšnji preobrat.

Starejši strokovnjaki se bodo, še spominjali, kako težavno stališče so imeli kmetijski učitelji, ko so hoteli pojasniti ravnotežje v dušičnem obratu pri rastlinskem prehranjevanju. Za dejstvo je veljalo, da si prostega dušika rastline ne morejo ukoristiti; ker je pa včasih dušični dohodek presegal izdatek, so morale na pomoč priti stare dušične zaloge v zemeljski sprstenini in dodatek dušičnih spojin iz zraka. Toda pri povoljnem uspevanju naravnega rastlinstva na krajih brez obilne sprstenine se tudi „stare zaloge“ niso hotele nič kaj skladati z resnico; morale so pač biti za pomoč v sili.

Vse drugače pa je bilo, ko je veda posvetila v ta temni prostor ter nam razjasnila marsikaj, kar nam je bilo prej skrito. Znanstveniki so ugotovili, da prosti dušik ni tako neporaben kakor se je prej mislilo, ampak da ga neko rastlinstvo vendarle more usvajati in izkoriščati za hrano. Navadno, zelene rastline za to sicer niso sposobne, pač pa morejo to opravljati neke nižje rastline, kakor nekatere bakterije ali cepljivke,¹ kvasnice in plesni, ki potem odmrle razpadajoče dajejo zelenim rastlinam užitno dušično hrano, zlasti dušično (solitrno) kislino. Ko je bilo to ugotovljeno, se nam je dušični obrat v zemlji pokazal povsem drugačni luči. Žal, da nimamo opore, da bi mogli ta obrat pojasniti tudi številčno. Vemo, da so v zemlji prosto živeče nižje rastline, ki usvajajo prosti dušik, ne vemo pa, v

koliki meri to delajo, zato njih koristnega dela v gospodarskem načrtu ne moremo vpoštevati.

Drugače je pa pri cepljivkah v sožitju² z metuljnicami. Te nabere velike množine dušika: na hektaru tudi čez 200 kg; pod 60 kg dušika na hektaru se računa kot nezadostna množina. S takimi množinami pa v gospodarstvu že moremo računati.

Skoz nežne mrenice koreninskih kosmatin se iz zemlje prerijejo v metuljnice neke paličaste cepljivke (a na podobi) in se v njih razmnože. Vsled njih draženja prizadete stanice hobotajo in na koreninah se napravijo bradavičaste bulice: **koreninski gomoljci** (c na podobi), in zato pravimo glicivam v teh gomoljcih **gomoljčne cepljivke**. Te cepljivke dobivajo svojo hrano od metuljnic. Dokler je ta hrana zadostna, cepljivke samo zajedajo; če pa je dušična hrana nezadostna, cepljivke naboté ali se hkrati tudi razrogljičijo in tako preobličene, **bakteroidi imenovane** (b na podobi), so sposobne za usvajanje prostega dušika. Usvajajo ga v toliki meri, da ga imajo oboje rastline dosti: cepljivke in metuljnice.

Iz teh sicer kratkih, pa zadosti točnih navedeb, je popolnoma jasno, kako se v metuljnicah usvaja prosti dušik, in sicer:

1. Metuljnice same prostega dušika ne morejo usvajati; usvajajo ga njih sožiteljice gomoljčne cepljivke.

Pod. 7. Metuljnična korenina s koreninskimi gomoljci (c), gomoljčne bakterije (a) in bakteroide (b).

2. Tudi gomoljčne cepljivke prostega dušika ne usvajajo vedno, ampak le tedaj, kadar v zemlji nedostaja užitne dušične hrane.

Jasno je torej, da metuljnica ne upliva na usvajanje dušika niti z listjem niti drugače — saj so cepljivke že pri 2—12° v najživahnejšem delu, dočim je rast metuljnic pri tej toplini še nezatna — pač pa nasprotno po cepljivkah usvojena dušična hrana zelo pospešuje razvoj metuljnicam, kar nam je sicer itak dobro znano.

Če naj torej metuljnice nabere mnogo dušika, mora vsekako biti v zemlji zadosti učinkovitih gomoljčnih cepljivk; če jih ni, jih moramo dodati, ali pa ne bo nič z vezavo prostega dušika. Dodajamo pa zemlji učinkovite cepljivke na ta način, da jo

¹ Beseda **bakterija** je vzeta iz grščine: baktería = palica, zato se bakterije tako imenujejo, ker so mnoge paličaste, t. j. podolgate. Toda niso vse bakterije paličaste, ampak so tudi okrogle, jajčaste, zavite, zato to ime ni točno. Pač pa se vse bakterije razmnožujejo s cepljenjem, t. j. z delitvijo, zato jih pravilneje po domače imenujemo **cepljivke**.

² Pri skupnem življenju dveh rastlin (ali dveh živih bitij sploh) razločujemo **zajedanje** in **sožitje**. Pri zajedanju ima zajedalka samo korist od gostiteljice, gostiteljica pa samo škodo pri zajedalki, n. pr. omela na drevju, snet na žitu, peronospora na vinski trti itd. Pri sožitju pa imata obe sožiteljici korist druga od druge in obe v sožitju bolje izhajata kakor vsaka zase.

zemljamo s prstjo z njive, kjer so prej uspešno rasle take metuljnice, ali pa ji dodamo **nitragina**, gojenih cepljivk, ki jih najčešče primešamo semenu po danem navodilu in potem spravimo v zemljo v oblačnem vremenu ali zgodaj zjutraj, da gliv ne pomori živa solnčna svetloba.

Ko je bilo tako pojasnjeno, kako se v metuljnicah po gomoljčnih cepljivkah usvaja in množi živim bitjem raben dušik, so si po nekaterih krajih — zlasti koder imajo peščeno zemljo, ki je za to posebno sposobna, ker navadno ne vsebuje dušične zaloge — to znanje ukoristili ter sedaj v obilni meri pridelujejo metuljnice v ta namen, da jih podoravajo, imenujejo za gnoj drugim poljskim pridelkom. Take setve, ki jih podoravajo, imenujejo **podorino**. Ali se podorina splača ali ne, morajo pokazati poskusi.

Iz vsega tega je razvidno, da je prav koristno za naše znanje in mnogokrat tudi za naše gospodarstvo, če vestno zasledujemo vspehe znanstvenih preiskav ter si jih ukoristimo, kadar se nam v to ponudi prilika. **Fr. Štupar.**

Ali naj gojimo domače ali tuje žitne vrste?

(Okr. ekonom Sušič.)

V letu 1923./24. se je na nekem posestvu v Poljčah pri Begunjah na Gorenjskem izvedel **poizkus z različnimi vrstami žitnih semen**, izhajajočih iz semenškega vzgajevališča grofa Piattija v Loosdorfu na Nižje Avstrijskem, katero je prvo te vrste posestev v Avstriji. Semena tega podjetja so izbornih, zlahkih kakovosti. Ustvarjajo jih potom smotrenega in doslednega odbiranja po kakovosti klasja, zrn in stebel ter potom križanja. Vsako vrsto se vzgojuje po tem načelu skozi več let, preden jo kot zrelo in priznano glede podedovalnih lastnosti odda tamkajšnja uprava kot prvovrstno semensko blago na trg. Poglavitne lastnosti loosdorfskih žit so: **utrjenost in odpornost proti rji, proti poleganju in pozebi, velika rodovitnost (plenjavost) in primerna obrast po izkalenju**. Podpisani, ki osebno pozna omenjeno semenogojko posestvo, se je svoj čas sam prepričal, da tamkajšnje žitne vrste res imajo opisane lastnosti in da jih ob ugodnih pogojih tudi obdrže.

Poizkus s temi semeni v Poljčah se je izvedel na parcelicah od 12 m², in sicer se je sejalo **ozimine (4 različne vrste pšenice in 1 vrsta rži)** dne 25. septembra 1923. na jako dobro zemljo po dobro pognojeni strniščni repi. **Jarino (5 vrst pšenice, 4 vrste ječmena, 1 vrsta rži in 1 vrsta ovsa)** se je sejalo vsled raznih ovir šele koncem aprila 1924. na jako dobro zemljo po dobro gnojenem krompirju.

Ozimine so dovoljno izkalile, se primerno obrastle in prezimile celo boljše nego domača žita. Tudi poznejša rast in celoten razvoj sta vzbujala najlepše nade. **Kesneje pa se je pokazalo, da je rja napadla in oškodovala tuje vrste mnogo bolj kakor domača žita. Razvoj klasja, dasi je bilo cvetenje in oprasenje zadovoljivo, nikakor ni dosegel prvotnih, originalnih lastnosti. Zorenje je nastopilo za dober teden kesneje kakor pri domačih vrstah, kar je z ozirom na strniščno setev ajde in repe zelo neugodno. Doneski tujih vrst tudi niso presejali one doma-**

čih žit (5—6kratno posetev), dasiravno daje v Loosdorfu in okolici n. pr. tamkajšnja ozimna pšenica na hektar povprečno 24—28 mq pridelka, t. j. po tamkajšnjih količinah semena na gotovo ploskev — **18kratno posetev.**

Poizkušane tuje jarine so se še slabše obnesle.

Poizkus je torej pokazal, da pri nas, **specielno na Gorenjskem, nikakor ne kaže vpeljati tuje žitne vrste brez predhodnega preizkusa istih.** A moglo bi se tudi pripetiti, da se obnesejo tuje vrste v prvem, in drugem, da celo v tretjem letu zelo dobro, ali mnogo bolje od domačih žitnih vrst; to pa bi še ne bilo dokaz, da bo tuja vrsta tukaj **stalno dobro uspevala! Nenadoma bi se lahko izprevrгла, degenerirala** ter pokazala najslabša in najmanj zaželjena svojstva. Dotičnik, komur bi se ob večji površini posetve s tujo žitno vrsto to pripetilo, bi bil bridko razočaran in najbolj bi občutil to njegov žep. Le ako bi poizkušana nova vrsta žita dovoljno uspevala skozi več let zaporedoma, najmanj 5—6 let, bi bila setev v večji množini upravičena. Taki večletni poizkusi so pa zbog neštevilnih ovir na posestvih našega malega kmeta skorajda neizvedljivi.

Našemu kmetovalcu preostaja torej **edino prava, edino zanesljiva in tudi najlažja ter najcenejša pot za zboljšanje svojega žitnega semena in s tem za povečanje žitnih pridelkov ta pot, da svoje domače žitne vrste sistematično in dosledno odbira in čisti s primernimi stroji.** To čiščenje bi moral vršiti vedno tako, da pride semensko žito najpreje na **veternjačo**, ki iztrebi s pomočjo vetra vsa lahka, manjvredna semena, a na to naj šele uporablja trijer, kateri loči vsa debelejša, normalno oblikovana zrna od manjvrednih drobnejših, nepravilno oblikovanih zrn. Uporaba samo enega od teh čistilnih strojev ne zadošča, temveč je treba vedno vsako leto tako ravnati, kakor zgoraj opisano.

A ne samo to! **Prebrisan kmetovalec, ki hoče s kmetijo na najcenejši način napredovati in povečati pridelke svojih žit, bo žrtvoval par uric za to, da gre pred mlatvijo s svojo deco, oboroženo s košarami in škarjami, v svoj kozolec ter tam odstriže iz žitnega snopja samo najlepše, najdaljše in najbolj polne klase, katere posebej omlati, in posebej očisti z veternjačo (pajkeljnom) in trijerjem ter potem tudi posebej poseje. Za prvo leto bi mu zadostovalo 1/2 do 1 mernik takega odbranega semena.** Ako bi tudi nadalje seme od prvotno odbranega semena skozi par let vestno odbiral in čistil in posebej sejal, kakor opisano, bi izboljšal domače žitno seme v vseh ozirih, a osobito glede večjega pridelka. Tako seme bi nadkriljevalo negotove tuje in domače vrste, in mali trud z odbiranjem bi se kmetovalcu obilno izplačal.

Mišja nadloga pri nas in drugod.

Od raznih strani prihajajo tožbe o velikih škodah, ki jih prizadevajo poljske miši na zimskem žitu. Na Slovaškem se ceni škoda danes že na 50 milijonov čsl. kron. Tožbe se slišijo pa tudi iz Banata in drugih žitorodnih krajev.

Pri nas trpi zlasti Prekmurje veliko škodo, kjer so se miši že lansko spomlad pojavile v takih množinah, da so jih začeli mestoma že lansko spomlad pokončevati s strihninovim ovsem in Löfflerjevim tifuznim bacilom. Danes je v Prekmurju samo v

okraju M. Sobote okuženih 42 občin, v vsem Prekmurju pa je gotovo nad 40.000ha zemlje napadene po miših. Proti mišim zaleže **le skupna samopomoč**. Vsi od kraja bi morali pomagati, da se zatre ta nevaren sovražnik našega poljedelstva. Vse prizadete občine in vasi bi morale na noge, da se pokonča ta škodljiva golazen. **Strihnin-oves** je uspešno sredstvo, a treba ga je ponovno nastaviti po živih luknjah. Löfflerjev tifuzni bacil je strupeno-nevaren in učinkuje le ob vseh ugodnih pogojih. Zahteva pa tudi veliko najnatančnejšega dela, ki ni za preprostega človeka. Mnogo uspeha obetajo **fosforne pilule**, ki jih je slično rabiti kakor strihnin-oves. V zadnjem času smo dobili nov pripomoček v **Hora-patronih**, s katerimi zakajamo mišje luknje in rove in ki obeta mnogo uspeha. Vsa ta sredstva so danes precej draga. Vendar se izplačajo, če je mogoče z njimi zatreti miši, ki puštošijo naše posevke in nam prizadevajo drugače večjo škodo. Naša dolžnost je, da storimo vse, da se rešimo te kuge, ki nam grozi, če jo pustimo pri miru, opustošiti ne le zimsko strn, ampak v prihodnje tudi druge spomladne sadeže in pridelke. Ne zanašajmo se na pomoč od zunaj in od zgoraj, ampak iščimo jo v skupnem boju, v naši samopomoči! Po vseh prizadetih krajih se je treba organizirati za ta boj, in sicer brez odloga! Prva spomlad naj nas najde pri splošnem zatiranju poljskih miši po vse okuženih krajih.

Napake pri semenskem krompirju.

1. Krompir, ki dela nitaste kali.

Tu in tam slišimo pritožbe, da dela krompir kali tanjke kakor nit, tako da so ljudje v skrbi zaradi semena. Take tožbe prihajajo iz Belokrajine in od Krškega polja. Krompir, ki poganja **tanjke klice**, seveda ni za seme, in je treba v takih primerih na vsak način seme premeniti.

Kakor uče izkušnje, opazujemo pri krompirju take potvorbe po sušnih letih, ko nam krompir v sili dozoreva, tako da se njegova očesa ne morejo do dobrega razviti. Pri nas se pa tak pojav tudi sicer lahko pokaže, in sicer zaradi tega, ker krompir **prezgodaj kopljemo**, prej preden nam popolnoma dozori. Pri nas se radi prenačimo s spravljanjem enih in drugih pridelkov. Nevarno je tako prezgodnje spravljanje posebno pri poznih vrstah krompirja. Bodimo torej bolj previdni in ne spravljammo krompirja, preden nam ne dozori v zemlji. Seveda so po drugi strani tudi krompirjeve bolezni lahko vzrok, da krompir ne dozori in da ne napravi pravilno razvitih očes.

2. Krompir, ki dela mlade.

Krompir dobi mlade lahko že v zemlji ali pa pozneje v kleti. V zemlji začne poganjati nove gomoljčke v letih, ko nastopi po daljši suši zopet vlažno vreme. Pri daljši suši se namreč vsa rast ustavi in krompir začne zoreti. Ko pa nastopi zopet mokro vreme, začne krompir nanovo poganjati. Kraj njegovih napol razvitih očes na gomolju se začne gomolje razvijati nanovo. Gomolje postane vsled tega **rogličasto** ali se pa iz očes razvijajo čisto **novi gomoljčki**, ki ostanejo drobni in se tvorijo na škodo ostalega gomolja. Ravno to opazujemo tudi pri krompirju, ki leži v kletih. Namesto, da dela iz očes krep-

ke poganjke, se potvorijo očesa v nove drobne gomoljčke. Tak krompir seveda tudi ni za seme in ga torej ni razmnoževati.

3. Krompir, ki dela prezgodaj klice.

To ni sicer nikaka napaka krompirja, pač pa je **naša napaka**, če ga pustimo prezgodaj kaliti. Tak krompir napravi **dolge vrvi**, preden je čas saditve. Vse te prezgodnje kali moramo potrgati, preden ga sadimo. Na ta način gredo **glavna očesa v izgubo** in z njimi vred **velik del** tistih hranilnih snovi, ki so potrebne za prvi razvoj mlade krompirjeve rastline. Na ta način krompir oslabi in postane scasona vse bolj občutljiv za vse izprevržbe in bolezni. Če hočemo krompirju njegove dobre lastnosti ohraniti, varujmo ga pred prezgodnjim kalenjem, kajti sicer nam mora v doglednem času opešati v svojih lastnostih. Semenski krompir bodi toliko na hladnem, da se obude očesa šele ob času saditve. **R.**

O ustanovitvi in delovanju živinorejske zadruga v Predosljih.

(Piše I. Hladnik, Kranj.)

II.

Zadružno **premovanje** se je vršilo 26. oktobra na posestvu Brdo pri Kranju. Namen tega premovanja je bil:

1. Da zadruga pregleda živino svojih članov, izbere najboljšo in jo **vpiše v rodovnik** ter tako prične z ustanovo familij, na podlagi katerih je mogoča uspešna smotrena nadaljnja reja. Le s pomočjo gotovih prvovrstnih živali je ustanoviti familije in potom familij izenačiti živali po užitku in po obliki. Razume se, da je to delo dolgotrajno in trudapolno, vendar za tako zadrugo neobhodno potrebno.

2. Zbuditi živinorejce sosednjih občin, da se iz srednjeveškega mrtvila zgagejo. Kajti, ako je zadruga osamljena v enem plemenskem okrožju, je njeno delo veliko težje. Le **več zadrug** s skupnim ciljem in neumornim delom morejo doseči lepe uspehe z izpopolnjevanjem druga druge in z **medsebojnim tekmovanjem**.

3. Zainteresirati okrajni živinorejski odbor, da s svojo močjo priredi okrajno premovanje govedi. S tem pokažemo svetu in ga opozorimo na **naše uspehe in na dobičkanost naše živine**.

Na to premovanje je bilo prignanih 11 bikov, 63 krav in 24 telic. Od teh je bilo premovanih 10 bikov, 61 krav in 21 telic. Zadruga je razdelila med premovano živino 5510 Din in kot prvo darilo za bika in kravo še 2 vreči lanenih tropin. Živina je bika, kar je posebne pozornosti vredno, lepo osnažena in po barvi izenačena. Biki, osobito par mlajših, so bili lepi in so obetali postati prvovrstni plemenjaki. Vsi biki, razen enega, ki je bil naprodaj, so bili izven sorodstva v občini, kar je posebej poudarjati. Krave so kazale po veliki večini dobro mlečnost, dokazil pa zadruga še nima. Začela bo pa takoj s poskušno molžo, kar bo pomenilo zopet korak naprej. Da živali tudi niso bile brez vseh hib, je razumljivo; imele so predvsem slabe zadnje noge in pogosto prazna plečeta. Vzrok tiči v podedo-

vanju, deloma pa tudi v hlevski reji. Naloga zadruge bo, da posveti tem napakam čim večjo pozornost. Junice so bile vobče prav lepe; med njimi je bilo nekaj pašnih telic. Opazilo se je nadalje nekaj potomcev starejših plemenjakov, ki so svoje vrline prav dobro prenesli na potomstvo. V tem se vidi, kako potrebno je, voditi rodovnik, da se more pozneje pri potomcih dokazati njih plemensko vrednost na podlagi podedovanja. — O priliki premovanja je pristopilo tudi novih 11 članov; zadruga šteje danes 69 članov. Da je mogla zadruga prirediti tako lepo vspelo premovanje, se ima predvsem zahvaliti Oddelku za kmetijstvo, ki je z znatno vsoto pripomogel, dalje Kmetijski družbi, ki je tudi po svojih močeh pomagala, in okrajnemu živinorejskemu odboru za sodni okraj Kranj, ki je blagodušno naklonil primerno podporo. Da zadruga tako dobro uspeva, se je zahvaliti predvsem tudi mlekarški zadrugi, ki je imela za svojo dolžnost, da gre živinorejski zadrugi vsestransko na roke.

Dosedanji uspeh zadruge je pripisati seveda v prvi vrsti nad vse požrtvovalnemu načelstvu, ki se ne straši dela in ne truda, in ki mu je edino zadostilo napredek zadruge in blagostanje ljudstva. Naj bi ga posnemale vse druge in nove živinorejske zadruge!

Kmetijski tečaji po deželi.

Kmetijska družba je priredila dosedaj pri svojih podružnicah dvanaest kmetijskih tečajev, in sicer meseca decembra štiri in meseca januarja osem dvodnevni tečajev. Meseca decembra so se vršili 29. in 30. sledeči tečaji:

1. **Kmetijski tečaj v St. Joštu nad Vrhniko**, na katerem sta poučevala družbeni tajnik inž. Lah in viš. klet. nadzornik Gombač. Prvi je obdelaval gnojenje, pridelovanje krme in živinorejo, zlasti odbiro plemenskih živali, pravilno vzrejo telet in krmljenje. Ogledani so bili razni hlevi, v katerih se je opozorilo udeležence na obstoječe nedostatke hlevske reje, na napravo gnojišč in gnojničnih jam. Nadzor. Gombač je predaval o sadjarstvu, o pravilni vzgoji in oskrbovanju sadnega drevja in o napravi sadjevca. Praktično je razkazoval čiščenje, obrezovanje in precepljevanje drevja. Udeležba 60 oseb. Zanimanje veliko.

2. **Kmetijski tečaj v Kostanjevci**. Vodila sta ga ravnatelj Skaliczy z Grma in pom. drž. ekonom Ambrož iz Krškega. Prvi je predaval o gnojilih in gnojenju travnikov, poljskih sadežev, sadnega drevja in vinogradov in o kletarstvu (ravnanju z moštom in vinom, itd.). Praktično je razkazoval pretakanje in čiščenje vina. Iz vinogradništva je obdelal pomoč proti peronospori in oidiju. Pom. drž. ekonom Ambrož je predaval o sadjarstvu in živinoreji in praktično kazal čiščenje in obrezovanje sadnega drevja. Udeležba prvi dan 40, drugi dan 60 oseb. Zanimanje veliko.

3. **Kmetijski tečaj v Braslovčah**, na katerem so poučevali živinorejski referent Zupanc in nadučitelj Levstik iz Celja in tajnik Hmeljarskega društva, nadučitelj Petriček iz Žalca. Prvi je poučeval o gnojilih in gnojenju, o pridelovanju krme, o izboljšanju travnikov, o živinoreji (odbira plemenske živine; krmljenje) o svinjereji in kurjereji. Naduč. Levstik je obdelal oskrbovanje sadnega drevja, cepljenje in precepljevanje sadnega drevja in zatiranje sadnih škodljivcev. Naduč. Petriček je vzel najvažnejše o hmeljarstvu za Savinjsko dolino. Udeležba prvi dan 35, drugi dan 58. Zanimanje veliko.

4. **Kmetijski tečaj v Celju**. Predavali so živ. referent Zupanc, nadučitelj Levstik in veter. nadzornik dr. Stegu. Poleg

gnojenja in pridelovanja krme je obdelal prvi predavatelj tudi rejo molznih krav in vzgojo telet, mlekarstvo, svinjerejo in kurjerejo. Naduč. Levstik je predaval o oskrbovanju in precepljevanju sadnega drevja in o zatiranju škodljivcev, in vet. nadzornik dr. Stegu pa o prvi pomoči pri kužnih in drugih živinskih boleznih, o ravnanju z brejimi živalmi in o pomoči pri porodu. Udeležba 20 oseb. Zanimanje veliko navzlic pičlejši udeležbi.

Meseca januarja so se vršili sledeči tečaji:

5. **Kmetijski tečaj Sv. Benedikt v Slov. Gor.** dne 4. in 5. januarja. Predavala sta oblastni kmet. referent inž. Zidanšek in prof. inž. Petkovšek, oba iz Maribora. Prvi dan je odgovarjal tečaj običajnim nedeljskim predavanjem in je bil tega dne tudi prav dobro obiskan. Predavala sta oba predavatelja o živinoreji, o reji bikov, o odbiranju plemenskih živali, o vzreji telet, o krmljenju, nadalje o odbiranju, vzgoji in krmljenju plemenskih svinj in o pitanju prasičev. Tudi kokošjereja je prišla na vrsto. Drugi dan je predaval inž. Petkovšek o pridelovanju krme na polju in o oskrbovanju travnikov, o ravnanju z gnojem in o gospodinskem računovodstvu. Zanimanje veliko, ravnatoko udeležba.

6. **Kmetijski tečaj v Ambrusu** dne 7. in 8. januarja. Predavala sta referent za živinorejo Černe iz Ljubljane in okrajni ekonom Kafol iz Novega mesta. Ta je poučeval o gnojilih in gnojenju, o pridelovanju krme na njivah in o oskrbovanju travnikov in pašnikov. Ob večernih urah je opozarjal domače gospodarje na važnost ovčjereje za Suhokrajino in opisal, kako bi jo bilo pripraviti do večje hasnovitosti. Živinozdravnik Černe je obdelal pasemsko vprašanje, rejo plemenskih živali in rejo telet, razentega pa tudi prvo pomoč pri nezgodah in boleznih. Zanimanje je bilo vsesplošno, o čemer so pričala tudi živahna razpravljanja po končanih predavanjih. Udeležba od 60 do 80 oseb.

7. **Kmetijski tečaj v Dobovi pri Brežicah** dne 19. in 20. januarja. Vodila sta ga družbeni tajnik inž. Lah in viš. kletarski nadzornik Gombač. Tečaj je bil slabo pripravljen, o čemer je pričala tudi slaba udeležba. Prvi predavatelj je poučeval udeležence o obdelavi in o gnojenju zemlje in o umetnih gnojilih, nadalje tudi o poskusih z umetnimi gnojili. Obdelal je tudi vzrejo, krmljenje in oskrbovanje živine, napravo vzornih hlevov, svinjakov in gnojničnih jam. Drugi predavatelj je poučeval o sadjarstvu in vinogradništvu. Praktično je razkazoval čiščenje drevja. Navzoči udeleženci so kazali v ostalem izredno zanimanje za vsa vprašanja.

8. **Kmetijski tečaj v Zavrču pri Ptujih** dne 19. in 20. januarja. Predavala sta okrajni ekonom I. Zupanc iz Ptujja in živ. referent M. Zupanc iz Celja. Prvi je poučeval o vinogradništvu s posebnimi ozirom na napravo novih vinogradov in o sadjarstvu s praktičnimi razkazovanji. Drugi predavatelj je govoril o gnojilih in gnojenju, o pridelovanju krme na njivah in travnikih, o govodoreji, svinjereji in kurjereji. Zanimanje veliko. Udeležba 28 oseb. (Nadaljevanje sledi.)

Letošnja skupščina „Sadjarskega in vrtnarskega društva“.

Tretja skupščina tega lepo napredujočega društva se je vršila dne 6. januarja v Narodnem domu v Celju. Udeležilo se je nad 100 članov. Zastopanih je bilo 26 podružnic s svojimi delegati. Skupščino je otvoril ob 9. dopoldne s pozdravnim nagovorom društveni predsednik, kmet. svetnik Rohrman, ki je na kratko poudarjal dosedanje uspehe in bodoče naloge društva. Iz poročila tajnika, srez. šol. nadzornika Škulja, je bilo povzeti, da se je število članov in podružnic podvojilo, tako da šteje društvo danes 41 podružnic in 4000 članov. Dru-

štvo je priredilo nad 40 predavanj in 2 sadjarska tečaja. Glavno delo je bilo izdajanje društvenega glasila, priskrba sadjarskih in vrtnarskih potrebščin in prireditelj sadnega sejma. Podružnice so med seboj živahno tekmovali, so ustanovljale drevesnice, strokovne knjižice, pripravljale predavanja in sadne razstave, priskrbovale sadno drevje in semena, sadjarsko orodje in gnojila.

Iz poročila blagajnika, prof. Verbiča, smo povzeli, da je imelo društvo skupnega denarnega prometa v dohodkih 149.312 Din in v stroških 112.866 Din, tako da je prebitka 36.446 Din. Hvala se je izrekla za denarne podpore bivšemu poljedel. ministru g. dr. Kulovcu in oblast. kmetijskemu referentu g. Sancinu.

Volitve so se izvršile z vzklikom in so bili izvoljeni sledeči gg: Predsednik: V. Rohrman, Ljubljana; I. podpredsednik: ravnatelj Andrej Žmavc, Maribor; II. podpredsednik: viš. sadj. nadz. M. Humeč, Ljubljana; tajnik: srez. šol. nadz. Andrej Skulj, Ljubljana; blagajnik prof. Jos. Verbič, Ljubljana; odborniki: nadz. Fr. Črnagoj, Vič; viš. klet. nadz. Fr. Gombač, Ljubljana; vrtnar Fr. Juvan, Ljubljana; nadučitelj Pav. Košir, Prevalje; tajnik Kmet. družbe inž. R. Lah; naduč. Miloš Levstik, Celje; naduč. Fr. Lovše, Podbrezje; posestnik Fr. Plešec, Slatine, Rečica ob Paki; vrtnar I. Požar, Maribor; prof. Jos. Priol, Maribor; sadjar in rudar Jos. Bednjak pri Velenju; ravnatelj Boh. Skalický, Grm-Novno mesto. Za pregledovalce računov sta bila izvoljena: I. Pestotnik in nadv. Avg. Buković, oba iz Ljubljane.

Za prihodnji občni zbor se je določila Ljubljana.

Sprejeli so se slednjič razni predlogi podružnic in posameznih članov, in sicer, da se začne v društvenem glasilu vpoštovati tudi **vinarsko stroko**, v kolikor mogoče, dalje da se **določi normalni izbor jabolk in hrušk za Slovenijo**, da se izda za šolsko mladino kratko **brošuro o sadjarstvu**, da se odpošlje **veščak na Nizozemsko**, da se pouči in izvežba za **sortiranje in vkladanje sadja po ameriškem načinu**, da se prirejajo **tečaji za precepljevanje sadnega drevja** in da se **vpelje kontrola drevesnic**. Dobro uspeli občni zbor se je zaključil ob 1. popoldne.

— n.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI.

Na vsa kmetijsko-gospodarska vprašanja se načelno odgovarja le v „Kmetovalcu“ in le na vprašanja udov, ki so podpisana s polnim imenom. Kdor želi pismenega odgovora, mora priložiti 3 dinarje za stroške.

Vprašanje 10. Med mojim in sosedovim travnikom izvira studenec, ki se steka v jarek na sosedovi meji. Ta sosed je dosedaj vedno snažil ta jarek, da ne bi voda delala škode mojemu in njegovemu zemljišču. Sedaj pa je zanemaril čiščenje jarka in ga vkljub mojemu opominu noče več snažiti, četudi mi voda dela na travniku precejšnjo škodo. Ali zamorem prisiliti sosedu, da čisti jarek? (I. K. v R.)

Odgovor: Vaša zadeva spada pod veljavni vodni zakon. V zmislu tega zakona je on, ki je dosedaj oskrboval priprave ali stavbe v varstvo bregov, zemljišč in drugih naprav, dolžan jih tudi nadalje vzdrževati. Če pa vsled zanemarjenja te svoje dolžnosti nastopi za tujo last kaka nevarnost ali škoda, mora tisti sam izpeljati potrebna varstvena dela (t. j. pri Vas očistiti jarek) ali pa dopustiti, da se ta dela izvedejo na njegove stroške. V Vašem primeru se torej morate najprej obrniti na sosedu in od njega zahtevati, da očisti jarek, kakor je to dosedaj delal. Če bi tega ne hotel storiti, zaprosite vodo-pravno oblast, t. j. srezko poglavarstvo, da ga k temu prisili, oziroma če bi sam tega ne hotel storiti, da Vas pooblasti, da izvede to čiščenje na njegove stroške. L.

Vprašanje 11. Prosim pojasnila, s čim se osoli svinjsko meso, koliko časa naj leži v soli, ali je boljše vlagati toplo ali ga je pustiti, da se preje ohladi, ter koliko časa naj bo v dimu? **Kako najbolje osolim in osušim svinjsko meso?** (I. Z. v B. o. D.)

Odgovor: Svinjsko meso osolimo s suho soljo, ki ji primešamo nekaj česna in popra, ali ga pa namakamo v solni raztopini, salamuri, ki smo ji dodali nekaj solitra in sladkorja. Po dosedanjih izkustvih se je najbolj obnesla zmes, ki jo navadno uporabljajo na Angleškem: na 100 kg mesa vzamemo 6 kg soli, 80—100 gr solitra in 1 kg sladkorja. Vse to raztopimo v 36 l vode ter tako dobimo prav uporabljivo salamuro. V to raztopino vlagamo meso takoj, ko je žival zaklana; če je mogoče še toplo. Na dno kadi, v kateri hočemo meso osoliti, vlagamo debelejšje kose svinjine, na vrh pa drobnejše. Manjše kose mesa pustimo v salamuri 10—12 dni, večje pa tri do štiri tedne. Dobro je vloženo meso obtežiti s čisto opranim kamenjem, da iztisnemo iz njega čim več sokrvice. Po zgoraj navedeni dobi vzamemo meso iz salamure, ga pustimo, da se ocedi in osuši, potem ga postavimo v dimnik ali shrambo, pripravljeno za prekajevanje, t. j. v prekajevalnico. Bistveni pogoj za trpežnost mesa je enakomerno in pravilno izsušenje, ne pa množina dima. Slabo na prekajevanje vpliva toplina dima, vidne sopare ter mokrota, ki se nabira na mesnini. Po prekajevanju je prekajeno meso približno aprila meseca, ko začnejo toplejši dnevi, zaviti v svež časopisni papir in ga vložiti v pepel v kako posodo. Tako shranjeno meso se najbolje drži čez poletje. L.

Vprašanje 12. Imam pujske, ki so se skotili minulega avgusta. Dokler so sesali, so se lepo redili in pozneje so bili mnogo na pašniku. Ko je nastalo jesensko mrzlo vreme, so se začeli sušiti in kašljati navzlic dobri krmi, ki jo radi žro, komaj stoje na nogah, tako so oslabeeli. Pri raztelesenju sem našel v pljučnih cevkah drobne bele gliste, 2—3 cm dolge, ki so se držali v klopčičih. Odkod so prišle gliste v pljuča in kako je zdraviti to bolezen? **Kako zdravim pljučno kugo ali metljaje v pljučih?** (I. I. v V.)

Odgovor: Črviva pljučna kuga, ali kakor ji pravimo metljaji v pljučih, napade največkrat mlade ovce in jagnjeta, pujske in mlado goved. Na močvirnatih krajih, iz stoječih voda, dobi živina s krmo in pijačo zarodke metljajev, iz teh se razvijejo in naselijo v pljuča in bronhije kakor nit tanke ovčje do 7, a svinjske do 3 cm dolge gliste (črviči, metljaji). Žival požre zarodke poleti, a v jeseni se razvije bolezen. V pričetku se pojavi katar v pljučih, t. j. zamolkel kašelj in deloma se sluz izceja iz nosa. Če vidimo v sluzi metljaje, vemo, da imamo opraviti s pljučno metljavico. Pujske žre, kašlja in hira in postane bolehaven. Ščasoma se pridružita bledica in vodenica in žival utegne poginiti vsled splošne oslabelosti. Z zdravljenjem ne dosežemo ničesar. Najbolje je, da krmimo take bolnike s tečno krmo, da jih ohranimo pri moči, ali pa da jih zakoljemo. To bolezen zamorem odvrtni na ta način, da ne pustimo pasti živine na močvirnatih pašnikih, posebno pujske ne smemo gnati na mokre travnike in gnoj od bolnih živali zapeljemo tako daleč na njive, kamor zdrave živali ne morejo priti. Bolezen se pojavlja največkrat v mokrih letih in se potem širi od živali do živali, ker prihajajo od metuljavih pujskov z blatom jajčeca metljajev, ki jih potem zdrave živali požro na paši s travo ali s pijačo. Pljuča zaklanih ali poginulih pujskov in drugih živali moramo uničiti, da s tem preprečimo razširjenje te bolezni. L.

Vprašanje 13. Moj krompir poganja iz očesnih jamic, kjer bi morale poganjati klice, večinoma male krompirčke in to se godi vsako leto hujše. Kaj je temu krivo, **da dela krompir mlade?** (V. R. v L.)

Odgovor: Vse kaže, da je Vaš krompir podvržen takim potvorbam. Opozarjamo Vas na današnji članek o napakah pri semenskem krompirju. Krompirjevo seme morate na vsak način premeniti.

GOSPODARSKE STVARI.

Izvoz živine v decembru 1924. je bil sledeč: konji 2841 kom., goved 7635 glav, prasiči 5514 glav, drobnice 57.216 glav. Ker se je meseca decembra l. 1923. izvozilo 3761 konj, 14.187 glav goveje živine, 11.395 prasičev in 62.996 glav drobnice, vidimo, da je izvoz v tem letu padel. Vzrok za to nazadovanje izvoza leži v porastu dinarja. Konkurenčne države našemu izvozu živine so Ogrska, Rumunija in Poljska, katerih valuta ni skočila in ki so porabile porast dinarja za večji izvoz svoje živine v Avstrijo in Češkoslovaško.

Izvoz jajec v decembru 1924. je znašal 849 ton napram 977 tonam v novembru 1924. Vrednost jajec je znašala v decembru 30.6 milijonov dinarjev, meseca novembra pa 33.1 milijonov dinarjev. Izvažala so se jajca v Švico za 20.9 mil. dinarjev, v Avstrijo za 4.7 mil. dinarjev ter v Italijo za 2.4 mil. dinarjev. Skupno je iznašal ves izvoz l. 1924. 20.128 ton napram 17.241 ton v l. 1923.

KMETIJSKE NOVICE.

Vinarsko društvo za politični okraj Novo mesto, v Novem mestu priredi v nedeljo, 22. t. m. ob poldesetih dopoldne v prostorih drž. kmetijske šole na Grmu svoj letošnji občni zbor. Tem povodom se vrši predavanje „O najuspešnejšem zatiranju trtnih bolezní, zlasti paleža in plesnobe“. Po zborovanju ob enajstih se vrši istotam pokušnja letošnjih vin in določevanje alkohola. V to svrhu naj prinese vsak udeleženec inalo pokušnjo svojega pridelka s seboj. K zborovanju in vinski pokušnji se vabijo tako vinogradniki kakor vinski kupci, ki bodo imeli priliko spoznati in nakupiti dobra dolenska vina.

DRUŽBENE VESTI.

Smrtna kosa. V zadnjem času je izgubila družba dva dolgoletna in zvesta člana. V Ljubljani je umrl Alojzij Vrtačnik, posestnik in bivši župan občine Dole pri Litiji. V Namršelju je umrl Herward grof Auersperg, veleposestnik na Turjaku, major v. p. itd.

Odajaja sadnega drevja iz družbene drevesnice. Člani, ki želijo dobiti sadno drevje iz družbene drevesnice, naj ga čimprej naroče. Vrste, ki se bodo letos oddajale, in cena je razvidna v inseratnem delu lista. Priporočamo, da člani posameznih podružnic naročajo drevje skupno potem svoje podružnice, da se na ta način stroški razpošiljanja znižajo.

Družbene članske diplome je začela družba zopet izdajati. Diplome so umetniško izdelane in so pravi okras in ponos vsaki hiši. Velikost znaša v centimetrih 63 × 47. Diplome se oddajajo za ceno 15 Din komad proti predplačilu. Člani, ki želijo imeti družbene diplome, naj jih naročajo po možnosti potem svojih podružnic. Sprejemajo se pa tudi posamezna naročila. Prva naročila se sprejemajo zaradi skupnega tiska do koncem februarja t. l.

Vrtna gnojila. Kmetijska družba bo tudi letos oddajala vrtna gnojila za različne skupine vrtnih rastlin, za listnato zelenjad, za korenjske rastline in krompir in za stročnate rastline. Čim se začne obdelovati vrt, je že treba vrtnih gnojil, da pridejo pravočasno v zemljo.

Naročila na travne mešanice sprejema Kmetijska družba že sedaj. Naročniki naj se pravočasno prijavijo za take mešanice in naj sporoče namen posetve (menjalni travnik, stalni travnik), kakovost zemlje, lego zemljišča in velikost zemljišča.

Plačanje udnine za l. 1925. Po družbenih pravilih štejejo vsi tisti udje, ki so plačali udnino do 31. marca vsakega leta, kot pravi udje, torej je do tega termina čas plačati udnino od 20 Din. Nepravilna je vest, ki se širi, da bodo imeli pravico voliti samo oni udje, ki so vplačali udnino do 31. januarja t. l. — Pač pa je priporočati, da vsak ud plača čimprej udnino za tekoče leto, drugače ne bo dobil prvih številik „Kmetovalca“, ker se tega tiska le v tolikih izvodih, kolikor je bilo do vsake številke vplačane udnine.

Tržne cene v Ljubljani in v Mariboru.

Cene so navedene v dinarjih.

	Ljubljana	Maribor	Ljubljana	Maribor
Konji (prigon v Lj. 447, v M. — glav):				
1 par dobrih konj	6.000 do 15.000			
Voli in krave (prigon v Lj. 199, v M. 483 glav):				
1 kg žive teže I.	11.50	11.25 do 11.7		
1 „ „ II.	10.50	10. do 11.		
1 „ „ III.	9.50	9. do 10.		
1 „ „ krave, klobasarice	5. do 6.	5.75 do 7.		
Teleta (prigon v Lj. 13, v M. 4 glav):				
1 kg žive teže	14 do 16.	15. do 17.		
Prasiči (prigon v Lj. 65 glav, v M. 99 glav):				
1 komad 6-8 tednov stari	150. do 225.	175. do 225.		
1 „ 3-4 mesece „	—	200. do 350.		
1 „ 5-7 „ „	—	625. do 700.		
1 „ 8-10 „ „	—	800. do 875.		
1 „ enoletni	—	1375. do 1625.		
1 kg žive teže, debeli	—	11.25 do 12.50		
1 „ mrtve teže, debeli	—	6.25 do 17.50		
Kože:				
1 komad konjske kože	—	175. do 200.		
1 kg goveje kože	—	17.50 do 20.		
1 „ telečje kože	—	25. do 30.		
1 „ prasičje kože	—	10. do 14.		
1 „ gornjega usnja	—	110. do 130.		
1 „ podolgov	—	70. do 90.		
Perutnina:				
1 komad, piščanec	20. do 30.	25. do 45.		
1 „ kokoš	40. do 50.	40. do 50.		
Mleko, maslo, jajca, s'ra:				
1 liter mleka	3. do 3.75	3. do 3.50		
1 „ smetane	—	12. do 16.		
1 kg čajnega masla	60. do 65.	—		
1 „ surovega masla	45. do 50.	40. do 44.		
1 „ bohinskega sira	5. do 6.	—		
1 „ sirčka	10. do 15.	5. do 10.		
1 jajce	1.25 do 1.50	1.25 do 1.50		
Žito in drugo:				
1 q pšenice	500.	400. do 450.		
1 „ rži	425.	400.		
1 „ ječmena	410.	400.		
1 „ ovsu	380.	350.		
1 „ prosa	315.	450.		
1 „ koruze (nove, sušene)	300.	350. do 400.		
1 „ ajde	315.	300.		
1 „ fižola, ribničar	350.	400. do 500.		
1 „ fižola, prepeličar	500.	—		
1 „ krompirja	175. do 200.	150. do 200.		
Krma:				
1 q sladkega sena	100.	70. do 80.		
1 „ kislega sena	75.	—		
1 „ slame	75.	40. do 60.		
Kurivo:				
1 m ³ trdih drv	160. do 220.	175. do 200.		
1 „ mehkih drv	120. do 150.	150. do 175.		